

**Doc. dr Bojan Macuh, naučni saradnik Evropskog defendologija centra,
Banja Luka, Maribor, Republika Slovenija**

SVET SA UŽASOM PRATI SVAKODNEVNI RAT U UKRAJINI

Rat u Ukrajini nije završen. Ali se završava nešto drugo, a to je spremnost sveta da Ukrajina i dalje bude centralno pitanje međunarodne politike. Možda je to najopasnija promena nakon više od četiri godine rata. Rusija svakodnevno nastavlja napade. Samo u noći između 31. avgusta i 1. septembra, u velikom ruskom napadu na područje Kijeva poginulo je najmanje 11 ljudi, a više osoba je ranjeno. Ukrajinska odbrana presrela je veliki deo napadačkih sredstava, ali intenzitet napada pokazuje da Moskva rat ni na koji način ne smatra završenim. Dok Ukrajina i dalje svakodnevno vodi svoju bitku za opstanak, geopolitička agenda velikih sila dramatično se menja.

SAD – Rusija – Kina

Tramp i Vašington koji ga prati sve su više zaokupljeni Iranom, Bliskim istokom i, pre svega, pitanjem Kine. Rat sa Iranom za SAD je postao strateški i ekonomski zahtevan, a istovremeno je pokazao nešto što u Vašingtonu više ne mogu da ignorišu. Svaki veliki sukob danas troši sredstva, oružje i pažnju koja bi SAD mogle da budu potrebne za eventualni budući sukob sa Kinom. Američke zalihe oružja su zbog sukoba sa Iranom već izazvale zabrinutost među saveznicima, koji se pripremaju za moguću kinesku pretnju. I upravo ovde počinje nova geopolitička igra.

Rusija za Vašington može biti problem, dok je Kina strateški rival budućnosti. Zato se otvara prostor za razgovore sa Moskvom koji bi još pre nekoliko godina bili gotovo nezamislivi. Rečit je već događaj na ovogodišnjem sastanku G20, kada je ruski ministar finansija Siluanov prvi put od početka velike invazije lično učestvovao na finansijskim razgovorima G20 u SAD i sastao se sa američkim ministrom finansija Besentom. Evropski predstavnici na to su reagovali znatno uzdržanije nego što se

očekivalo. Da li je to i dalje strah od Trampovih sankcija? Naravno, javna saradnja SAD sa Rusima još ne znači da su „sklopili pakt“. Naprotiv, Besent je, navodno, ruskom ministru rekao da ekonomskog popuštanja neće biti dok se rat u Ukrajini ne završi. Nažalost, sve ukazuje na to da se vrata komunikacije sa Moskvom očigledno ponovo otvaraju.

Pomoć Ukrajini od strane SAD i EU

U 2026. godini, do početka jula, evidentirano je svega oko 214 miliona dolara američke pomoći Ukrajini (pre godinu ili dve bilo je mnogo više). Gotovo sva pomoć bila je ekonomske, odnosno humanitarne prirode. To je približno 25–30 miliona dolara mesečno. Naravno, njihov trenutni prioritet je Iran, gde se od 28. februara ove godine troši 7,5 milijardi dolara mesečno, odnosno već je potrošeno 37,5 milijardi dolara za približno pet meseci.

Evropa tako ostaje najveći podržavalac Ukrajine. EU i njene države članice do sada su obezbedile oko 220 milijardi evra finansijske, vojne, humanitarne i druge pomoći, dok je Evropska komisija krajem avgusta odobrila još 6,1 milijardu evra za odbrambene potrebe Ukrajine. Međutim, i ovde postoji paradoks: Evropa daje više, ali ima manju političku i vojnu težinu nego što bi joj bila potrebna kada bi sama morala da odlučuje o ishodu rata. Evropa je samo u 2026. godini povećala pomoć, ali je američko oružje i dalje važan deo evropske vojne podrške Ukrajini.

Postavlja se neprijatno pitanje. Šta se događa sa Ukrajinom ako Vašington zaključi da je Moskva korisniji pregovarački partner u uređivanju sveta nego nastavak podrške ratu koji SAD oduzima vreme, oružje i stratešku pažnju potrebnu za suočavanje sa Kinom? To je suština trenutne situacije.

Rat još nije ni približno završen

Ukrajina nije nužno izgubila rat. Ali može izgubiti nešto što je za ishod rata gotovo podjednako važno – centralno mesto u strateškim prioritetima Zapada. Upravo zato su najave o mogućem nastavku razgovora između Ukrajine i Rusije uz posredovanje SAD u septembru toliko važne.

Ako zaključim, najveća ironija današnjeg sveta jeste u tome što se Ukrajina i dalje bori za svoju budućnost, dok velike sile već razmišljaju o sledećem

globalnom nadmetanju. Vašington gleda prema Pekingu. Moskva želi da iskoristi pukotine između SAD i Evrope. Kina posmatra koliko američke moći može da potroši Iran. Evropa se, po prvi put zaista, suočava sa mogućnošću da će svoju bezbednost morati da finansira, organizuje i brani znatno samostalnije.

Ukrajina je zato postala žrtva u ratu sa Rusijom već i neumoljive logike geopolitike: kada se interesi velikih sila promene, jučerašnji najvažniji rat preko noći može postati samo još jedna od kriza. A ako Evropa u takvim okolnostima ostane pre svega finansijer i posmatrač, onda moramo da se zapitamo da li uopšte još govorimo o evropskoj geopolitičkoj moći – ili samo o bogatoj Evropi bez dovoljno sopstvene snage da sama odlučuje o svojoj budućnosti.